

Akademija Poetična Slovenija

Uradna razglasitev štirih lavreatov 21. Lirikonfesta Velenje (2022)

Velenjska knjižna fundacija ob zaključku 21. Lirikonfesta Velenje (7. do 9. junija 2022) – festivala liričnega in potopisnega občutja – razglaša četverico letošnjih lavreatov.

The poster features the 'Lirikonfest XXIst' logo at the top center, which includes a stylized white horse with a red mane and tail. The text 'Lirikonfest XXIst' is written in a red, serif font. Below the logo, the organizing institutions are listed in white, uppercase letters: 'VELENJSKA KNJIŽNA FUNDACIJA', 'MESTNA OBČINA VELENJE 2022', and 'JAVNA AGENCIJA ZA KNJIGO R. SLOVENIJE'. This text is repeated on both the left and right sides of the poster. At the bottom, the festival name 'Lirikonfest XXIst' is repeated in a large, white, serif font, with the horse logo integrated into the 'st'.

Lavreati Lirikonfesta Velenje 2022

Marjan Pungartnik

Matthias Göritz

Irena Cerar

Aleš Mustar

Lirikonfestovanje 2022

Književni ustvarjalci, prevajalci in mednarodni posredniki – prijatelji mesta Velenje

VELENJSKA
KNJIŽNA
FUNDACIJA

Lirikonfest XXIst

21. književno srečanje v Velenju (2022) / festival liričnega in potopisnega občutja Velenje v čašah poezije, 7. do 9. junija 2022 / Stari trg / Rezidenčni paviljon *Rezervat za poezijo* (na terasi hotela Razgoršek) / *Gaj poezije* (ob Škalskem jezeru) / Vila Bianca **Akademija Poetična Slovenija 2022 / Velenje, Vila Bianca, 9. junija 2022, ob 19. uri (lirični koncert glasbene skupine *Salamander* / slavnostna podelitev festivalnih nagrad ob 19:45)**

Večletna glavna pokroviteljka Lirikonfesta: **Mestna občina Velenje** in **Javna agencija za knjigo R. Slovenije**
Velenjska knjižna fundacija, Stari trg 26, Velenje / T 03 5870 920 / lirikonfest@gmail.com / www.lirikonfest-velenje.si

Marjan Pungartnik (osebni fotoarhiv)

Sedemnajstič podeljeno osrednjo festivalno literarno nagrado »**velenjica - čaša nesmrtnosti**« za vrhunski desetletni pesniški opus za odrasle v 21. st. letos prejme slovenski pesnik **Marjan Pungartnik**.

* * *

Marjan Pungartnik* (roj. 1948 na Legnu pri Slovenj Gradcu, je subtilen pesnik, ki s prefinjenim občutkom ponazarja živelj ob robu, življenje, ki počasi prehaja v pozabo in ga živijo redki. Njegov odnos do svetovljanskosti pa ni nič kaj manj navdušujoč. Tako je v (svoji deseti) pesniški zbirki *Za zvezdno mizo* (Mariborska literarna družba, 2020) ubesedil svetovje v malem – kmečko, umetniško, mestno, ruralno sfero staplja v edinstven pesniški jezik in atmosfero. Pungartnikova slovensko-italijanska pesniška zbirka *Oglej, čas, pozabljenje/Aqueilia, tempo, oblio* (Mariborska literarna družba, 2021) pa s posebno tragiko upesnjuje odhode in vračanja subjekta. – (T. J.)

S svojim širokim znanjem in občutkom za sočloveka, z izjemnim uredniškim opusom in predvsem lastnim književnim (zlasti pesniškim) ustvarjanjem, širše prepoznavnim v slovenski in tudi tuji kulturno-umetniški javnosti, je Marjan Pungartnik vrhunski slovenski pesnik. – Za njegov »vrhunski desetletni pesniški opus za odrasle v 21. st., ki pomembno zaznamuje novejšo umetniško literaturo«, v zadnjih desetih letih izkazan(o) s pesniškima zbirkama *Za zvezdno mizo*

(2020) in *Oglej, čas, pozabljenje* (2021), **Marjanu Pungartniku** na 21. Lirikonfestu v Velenju podeljemo 17. vseslovensko književno nagrado »velenjica - čaša nesmrtnosti 2022«. – (UVKFK)

---

* po izobrazbi novinar (za diplomo prejel študentsko Prešernovo nagrado); na VEKŠ Univerze v Mariboru je vodil marksistični center; bil urednik za kulturo pri Komunistu, tajnik ZKO (društev) in vodja območne izpostave SLKD. – V študentskih letih je bil urednik za kulturo in odgovorni urednik radia Študent ter urednik in odgovorni urednik Tribune. Sodeloval je v uredništvih Problemov, Časopisa za kritiko znanosti, novo antropologijo in domišljijo, Krta in Mentorja; bil glavni urednik Dialogov. Mdr. je prejemnik Zlatega častnega znaka deželnega mesta Gradec in Glazerjeve listine. – Poleg pesniškega ustvarjanja za odrasle je bogat tudi njegov prevajalski in avtorski literarni opus za otroke (več lutkovnih in dramskih besedil ter pravljic). – (I. S.)

(iz utemeljitve)

(Ivo Stropnik, vodja festivala in ustanovitelj nagrade;
predsednik strokovno-umetniškega sosveta za izbor lavreata)

Festivalna nagrada **VELENJICA - ČAŠA NESMRTNOSTI**, ki jo od leta 2006/2007 na **Akademiji Poetična Slovenija** podeljuje **Velenjska knjižna fundacija** oz. **Lirikonfest Velenje**, je vseslovenska književna nagrada **za vrhunski desetletni pesniški opus za odrasle v 21. st.**, ki pomembno zaznamuje novejšo umetniško literaturo in je v zadnjih desetih letih avtorsko izkazan z najmanj dvema v slovenskem jeziku knjižno objavljenima vrhunskima pesniškima zbirkami za odrasle in najmanj enim samostojnim knjižnim prevodom poezije za odrasle (izdano v tujini) ter v zadnjih treh letih z najmanj eno predstavitevijo v festivalni antologiji Lirikon21 oz. z branjem na Lirikonfestu. Sosvet za nagrado vrednoti pri izboru nagrajenca tudi avtorjevo celovito osebnostno držo ter prepoznavnost v slovenski in/ali mednarodni kulturno-umetniški javnosti.

Nagrado so doslej prejeli: **Andrej Medved** (2006, p. n.), **Milan Vincetič** (2007), **Milan Dekleva** (2008), **Vinko Möderndorfer** (2009), **Boris A. Novak** (2010), **Milan Jesih** (2011), **Peter Kolšek** (2012), **Zoran Pevec** (2013), **Esad Babačić** (2014), **Maja Vidmar** (2015), **Peter Semolič** (2016), **Tone Škrjanec** (2017), **Iztok Osojnik** (2018), **Uroš Zupan** (2019) in **Lidija Dimkowska** (2020), **Miklavž Komelj** (2021) –

Nagrada je istemu pesniku/pesnici praviloma podeljena samo enkrat (izjemoma dvakrat za vrhunski pesniški opus v novih desetletjih).

Nagrada je izkazana z umetniškimi bronastimi kipom (stvaritev akad. kiparja Jurija Smoleta) in festivalno listino; med letoma 2013 in 2018 je bila pospremljena z nagradno knjižno izdajo *50 izbranih pesmi* iz nagrajenčevega desetletnega pesniškega opusa za odrasle v 21. st.; od leta 2019 je nagrada ponovno denarna (3.000 eur); od leta 2021 je nagrada izkazana tudi z nagrajenčevo zasaditvijo oz. posvetitvijo visoko rastočega drevesa v »Gaju poezije Velenje«, posvečenega Lirikonfestovim lavreatom oz. vrhunski slovenski poeziji 21. st. – Večletni glavni pokrovitelj nagrade je **Mestna občina Velenje**. V programu Lirikonfesta jo sofinancira **Javna agencija za knjigo RS**.

* * *

Nagrajenčeva beseda

O sokolu in slavcu, tisočletna pesem

Imel sem znanca iz študentskih let, pesnika, dobrega pesnika, ki je bil strašen komunist, po padcu socializma pa je prešel vse mogoče stranke in ideologije in na koncu pristal na psihiatriji. Vedno z gorečnostjo in vedno je vedel, kaj je prav. Zadnje, kar sem njegovega bral, je pisal nekaj proti Rusom. Sprašujem se, če je to nebeško kraljestvo, tista dobro urejena družba, dobra družba, ki stoji na koncu vsakega angažiranja, res takšen blagor, kot se nam zdi. Ali prav to ni strup, destruktivno srce. Kadar kritiziramo, se vživljamo v vladajoče krdelo in je že to nekaj, kar pelje nekam v neznanost. Nizam Gjanževi (dvanajsto stoletje) govori o tem, kako sokol sedi na šahovem, ker nima glasu, slavec pa živi v trnju in se hrani s črvi. O tisočih dejanjih govori, a tega ne počne. Šah je neogiben, kot je neogiben sokol, ki brezglasno zletava z njegovega lakta in opravlja nadgledovanje za šaha. Mimogrede si zase ujame jerebico in se pogosti z njenimi prsmi. Zakaj je sokol? Nemi izvajalec zakona je, šahov ropar. Prepevanje slavca je morda lepo, toda ni nič drugega kot okras kraljestva, nekje na robu, kot suženjski spev. Spev iz temnice. Utihnimo enkrat in pustimo kraljestvo gluho, bodimo kot sokoli. Naj jim molitev napoveduje grmenje bobnov, naj jim petelin oznanja jutro. Našega krika na pomoč nebo ne bo uslišalo. Pred sokolom niti ena glava ni prosta. Ne govori velikih verzov, ponavljaj jih v umu ali pa se, tako kot se je zgodila Nizamiju, znajdeš v ječi.

Marjan Pungartnik (iz avtorjeve refleksije za književno omizje Lirikonfesta 2022 (o nenaravnosti, nadnaravnosti in protestniškosti v novejši slovenski poeziji))

* * *

VELENJSKA
KNJIŽNA
FUNDACIJA

Lirikofest XXIst

LIRIKONFESTOVI LAVREATI 2022 / **AKADEMIJA POETIČNA SLOVENIJA**

(foto Nina Tetri)

Matthias Göritz

**MEDNARODNA PRETNARJEVA
NAGRADA 2022 –**

častni naslov

»ambasador poezije, slovenske književnosti in jezika«

(19. podelitev mednarodne književne nagrade/častnega naslova
/ 21. Lirikofest Velenje, 2022)

MESTNA OBČINA VELENJE / JAVNA AGENCIJA ZA KNJIGO REPUBLIKE SLOVENIJE

Matthias Göritz (foto Nina Tetri)

Devetnajstič podeljen častni naslov **»ambasador poezije, slovenske književnosti in jezika«** – **»mednarodno Pretnarjevo nagrado«** bo letos prejel nemški pesnik, pisatelj, dramatik, prevajalec, mednarodni literarni posrednik in profesor kreativnega pisanja **Matthias Göritz**.

* * *

Matthias Göritz se je rodil leta 1968 v Hamburgu na severu Nemčije, kasneje se je preselil v Offenbach pri Frankfurtu. Trenutno pretežno živi in dela v ZDA, kjer kot prejemnik ugledne nagrade William Gass poučuje na Washington University v St. Louisu. Je prejemnik mnogih nemških in mednarodnih literarnih nagrad.

Matthias Göritz je mednarodno uveljavljen avtor. Njegove knjige poezije in proze navdušujejo bralce v Nemčiji, na Poljskem, v ZDA in Turčiji, njegove leposlovne stvaritve objavljajo mednarodno uveljavljene revije po vsem svetu. Tudi v Sloveniji je Göritz spoštovan in bran avtor (v odličnih slovenskih prevodih Mojce Kranjc imamo tri njegove romane – *Kratkotrajne sanje Jakoba Vossa*, *Sanjači in grešniki*, *Parker*; lani pa je izšel še izbor iz njegovega pesniškega opusa z naslovom *V nebesih dežuje* v prevodu Aleša Štegra).

Göritz je poliglot in kozmopolit. Večino svojega življenja je preživel na poti. Daljši čas je bival v Moskvi, Kjotu, New Yorku, Istanbulu, Ljubljani, Helsinkih, Rimu, Varšavi idr. Vsa ta mesta so širila njegov horizont, njegove poglede na literaturo in poznavanje tujih kultur ter literarnih tradicij. Zato je **prevajanje, sodelovanje in literarno posredništvo položeno v samo jedro njegove umetnosti in njegovega delovanja. Je strasteh zagovornik prestopanja kulturnih in jezikovnih meja, zблиževanja navidezno tujih svetov in ustvarjanja prostorov razumevanja za kvalitetna literarna dela, ne glede na jezik, v katerem so napisana.** Že vrsto let deluje kot eden najboljših prevajalcev poezije v nemški jezik, kjer prevaja neposredno iz angleščine in iz številnih drugih jezikov s pomočjo interlinearnih prevodov ali v tandemih

skupaj z avtorji. **V zadnjih petnajstih letih intenzivno prevaja oz. sopleva dela slovenskih pesnikov in prozaistov.**

S slovensko literaturo je prišel v stik pred več kot dvema desetletjema. Od tedaj praktično ne mine leto, ko ne bi preživel vsaj nekaj tednov v Sloveniji. **Kot prevajalec je Göritz prevedel ali soplevedel dela številnih slovenskih sodobnih avtorjev** (Pahor, Šalamun, Šteger idr.). **Dejavno si prizadeva, da bi dela slovenskih avtoric in avtorjev izhajala pri uglednih nemških založbah** – tako je nedavno pri ugledni založbi Suhrkamp predlagal antologijo slovenske kratke proze in izbor zadnjih pesmi Tomaža Šalamuna. Pri založbi Thanhäuser, ki je bila doslej najbolj znana po čudoviti izdaji Kosovela, se je dogovoril za prevode Milana Dekleve, Petra Semoliča in Miljane Cunta. Za slovensko Javno agencijo za knjigo že vrsto let izvaja ključne prireditve, povezuje in odpira vrata slovenski literaturi, humanistiki in predvsem poeziji v nemški govorni prostor.

Göritzevo udejstvovanje pri posredovanju slovenske literature je izjemno mnogoplastno in pri nas prepogosto spregledano. Segaj od vodenja slovensko-nemških prevajalskih seminarjev JAK RS, vzgajanja in mentoriranja novih mlajših prevajalcev v nemški jezik (predvsem odličnih Lize Linde in Aleksandre Zaleznik), **pomoč slovenskim založbam pri iskanju nemških partnerjev, preko predstavljanja slovenskih avtorjev na največjih nemških literarnih odrih** (recimo odmevni dialog s Slavojem Žižkom in Jelo Krečič na velikem odru kinodvorane Babylon), **pa vse do njegove ključne vloge soavtorstva slovenskega Bid-Booka, ki je prinesel Sloveniji naziv častne gostje Frankfurtskega sejma 2023. Göritz je trenutno nemški kurator slovenskega nastopa na Frankfurtskem sejmu 2023 in je zaslužen za desetine slovenskih knjig, ki so v zadnjih nekaj letih našle mesto v programih nemških založb, ter za več deset nastopov slovenskih avtoric in avtorjev v nemškem govornem prostoru.** Med drugim je tudi avtor postavitev »pesniških avtomatov«, ki so na elitnih lokacijah v Gradcu, Avstriji, več mesecev mimoidočim delili nove nemške prevode pesmi slovenskih in svetovnih avtoric oz. avtorjev. Po njegovi zaslugi že dve leti vsaka številka revije Manuskripte, ene najbolj branih in cenjenih literarnih revij v nemškem govornem prostoru, predstavi novo slovensko pesniško ime, Göritz pa zmeraj prispeva uvodni esej o avtorici/-ju in njenem/njegovem opusu. Doslej so bili predstavljeni Miljana Cunta, Anja Zag Golob, Jure Jakob, Ana Pepelnik in Peter Semolič. Gostovanje v reviji je povezano z literarnimi branji, na primer na Frankfurtskem knjižnem sejmu ali v ugledni ustanovi Literaturhaus Graz. Pripravlja še več avtomatov poezije, ki so v nemškem govornem prostoru izredno lepo sprejeti.

Vrhunec Göritzevega posredniškega dela za slovensko poezijo predstavlja doslej najbolj obsežna antologija slovenske poezije 20. in 21. stoletja v nemških prevodih, ki izide spomladi 2023 in bo s preko 40 predstavljenimi slovenskimi pesnicami in pesniki osrednji gradnik slovenske predstavitve v Frankfurtu 2023. Knjiga, ki jo Göritz pripravlja skupaj z Amalijo Maček in v sodelovanju z Alešem Štegrom, izhaja pod častnim pokroviteljstvom Nemške akademije za pesništvo in jezik pri ugledni založbi Hanser. **Gre za izjemni prevajalski in posredniški podvig, ki bo bistveno spremenil vidnost slovenske poezije v nemškem govornem prostoru.** Ob izidu knjige so predvidene turneje pesniških nastopov, številne predstavitvene in druge aktivnosti.

Slovenska literatura v zadnjem desetletju ni premogla boljšega, bolj predanega in učinkovitejšega ambasadorja v nemški prostor, visoko profilirane literarne osebnosti, ki bi z znanjem, besedili ter karizmo, predvsem pa neutrudnim delom v izredno težkih časih tako velikodušno, nepristransko in na široko odpirala vrata slovenskim avtoricam in avtorjem v nemški govorni prostor in v svet.

Na 21. Lirikonfestu v Velenju pod glavnim pokroviteljstvom Mestne občine Velenje in Javne agencije za knjigo RS podeljujemo mednarodno Pretnarjevo nagrado 2022 – osrednjo slovensko zahvalo s častnim naslovom »ambasador poezije, slovenske književnosti in jezika« nemškemu mednarodnemu literarnemu posredniku, književniku in prevajalcu Matthiasu Göritzu za njegovo večletno mednarodno povezovanje slovenske in

nemške literature, jezika in kulture; za prevajanje ter posredovanje novejšje slovenske književnosti (predvsem poezije) v nemški govorni prostor.

(Predlagatelji: Aleš Šteger, Amalija Maček, Aleš Šteger, Alexandra Natalie Zaleznik, Mojca Kranjc in Založba Litera)

(Ivo Stropnik, vodja festivala in ustanovitelj nagrade; predsednik strokovno-umetniškega sosveta za izbor lavreata)

Častni naslov »ambasador poezije,* slovenske književnosti in jezika« – MEDNARODNA PRETNARJEVA NAGRADA, ki jo od leta 2004 na Akademiji Poetična Slovenija v Velenju podeljujeta književna asociacija Velenika in Velenjska knjižna fundacija oz. Lirikonfest Velenje, je **osrednja slovenska zahvala in mednarodno priznanje za trajnejše, večletne ali enkratne pomembne prispevke pri mednarodnem povezovanju oz. uveljavljanju poezije,* slovenske književnosti in jezika po svetu** tistim zaslužnim kulturnim posrednikom (enakovredno tujim in slovenskim državljanom), ki si po svetu v duhu Toneta Pretnarja (1945–1992) svetovljansko prizadevajo za **seznanjanje s poezijo,* slovensko literaturo, slovenskim jezikom in slovenskimi književniki**; ki izven R. Slovenije ali v njej, med drugimi narodi po svetu, širijo živo zavedanje in védenje o slovenski literaturi in jeziku, oziroma z njima vzpostavljajo trajnejši mednarodni kulturni dialog, zanimanje in povezovanje (mdr. s spoznavanjem in prevajanjem novejšje slovenske umetniške literature, spodbujanjem in organiziranjem učenja slovenščine ter prevajanja slovenske književnosti, uveljavljanjem sodobnih slovenskih književnikov med drugimi narodi idr.). Z nagrado oz. častnim naslovom mdr. izkazujemo priznanje zaslužnim informatorjem in posrednikom aktualnih vprašanj slovenistike doma in po svetu, pomembnemu delu zaslužnejših slovenskih lektorjev in učiteljev slovenščine po svetu ter – v temeljnem poslanstvu Lirikonfesta* – tistim, ki mednarodno širijo vednost o slovenski, evropski in svetovni poeziji 21. st, njenih ustvarjalcih, prevajalcih, strokovnih interpretih ipd.

* S podelitvijo častnega naslova APSKJ na Lirikonfestu Velenje, pretežno pesniškem festivalu, od leta 2021 poudarjamo »ambasadorstvo poezije« po svetu, tj. mednarodno povezovanje in predstavljanje slovenskih ustvarjalcev novejšje poezije.

Nagrado oz. **častni naslov** so doslej prejeli: 2004 – **Ludwig Hartinger** (Avstrija), 2005 – **František Benhart** (Češka), 2006 – **Gančo Savov** (Bolgarija), 2007 – **Božena Tokarz in Emil Tokarz** (Poljska), 2008 – **Kari Klemelä** (Finska), 2009 – **Matjaž Kmecl** (Slovenija) in **Andrej Rozman** (Slovenija), 2010 – **Nadežda Starikova** (Rusija), 2011 – **Peter Scherber**

(Nemčija/Avstrija), 2012 – **Evgen Bavčar** (Slovenija/Francija) in **Orsolya Gallos** (Madžarska), 2013 – **Nikollë Berishaj** (Albanija), 2014 – **Zdravko Kecman**[†] (BiH/R. Srbska), 2015 – **Karol Chmel** (Slovaška), 2016 – **Zvonko Kovač** (Hrvaška), 2017 – **Joanna Pomorska** (Poljska), 2018 – **Peter Kuhar** (Slovenija/Češka) in **Lenka Kuhar Daňhelová** (Češka), 2019 – **Metka Lokar** (Slovenija/Kitajska), 2020 – **Miran Hladnik** (Slovenija), 2021 – **Aleš Šteger** (Slovenija) –

Nagrada je častna, izkazana s podelitvijo častnega naslova, festivalno listino in umetniškim bronastim kipom »Ambasador« (stvaritev akad. kiparja Jurija Smoleta) ter s honorirano objavo nagrajenčeve refleksije ob podelitvi (1.000 eur); od leta 2021 je nagrada izkazana tudi z nagrajenčevo zasaditvijo oz. posvetitvijo visoko rastočega drevesa v »Gaju poezije Velenje«, posvečenega Lirikonfestovim lavreatom oz. vrhunski slovenski poeziji 21. st. ter njenim mednarodnim posrednikom–povezovalcem–ambasadorjem. – Večletni glavni pokrovitelj podelitve častnega naslova/nagrade je **Mestna občina Velenje**. V programu Lirikonfesta jo sofinancira **Javna agencija za knjigo RS**. S sprejemom Pretnarjevega nagrajenca se pridružuje **Občina Tržič** (domači kraj T. Pretnarja).

* * *

LIRIKONFESTOVI LAVREATI 2022 / **AKADEMIJA POETIČNA SLOVENIJA**

(foto Luka Dakskobler)

krilata želva

Irena Cerar

KRILATA ŽELVA 2022

za najboljši slovenski potopis preteklega leta
Potepuški okruški (Buča, 2021)

(6. podelitev vseslovenske književne nagrade
/ 21. Lirikonfest Velenje, 2022)

MESTNA OBČINA VELENJE / JAVNA AGENCIJA ZA KNJIGO REPUBLIKE SLOVENIJE

krilata želva

Irena Cerar (foto Luka Dakskobler)

Šestič podeljeno vseslovensko festivalno nagrado »**krilata želva**« za **najboljši slovenski potopis**, knjižno objavljen v preteklem letu, prejme slovenska potopiska **Irena Cerar** za potopis **Potepuški okruški** (Buča, 2021).

* * *

Irena Cerar, diplomirana literarna komparativistka, je avtorica priljubljenih družinskih izletniških vodnikov: *Pravljичne poti Slovenije*, *Pravljичne poti v zgodovino*, *Kamniške pravljичne poti poti*, *Pravljичne poti brez meja* (nominacija za knjigo leta na zadnjem Slovenskem knjižnem sejmu, bralci so ji namenilo drugo mesto). Vsi njeni vodniki so izšli pri založbi Sidarta. Ob izidu zadnjega je za založbo Buča napisala tudi svoj potopini prvenec, *Potepuške okruške*. Bila je dolgoletna urednica otroške revije National Geographic Junior (2003–2019).

Irena Cerar je tudi pripovedovalka ljudskih pravljic; pripravlja številne samostojne pripovedovalske dogodke ter gostuje na vseh vidnejših tovrstnih festivalih pri nas. Razvila je izviren način pripovedovanja pravljic na prostem, v naravi, ki združuje pripovedovalsko prakso z interpretacijo naravne in kulturne dediščine ter doživljajsko pedagogiko. Osem let je za Knjižnico Franceta Balantiča Kamnik snovala in vodila Kamniške pravljичne poti, pripovedovalsko-doživljajska vodenja za družine; projekt pa je prejel nagrado Združenja splošnih knjižnic za inovativni projekt s področja dela z uporabniki.

Bila je tudi soustanoviteljica Križnikovega pravljичnega festivala v Motniku, najvidnejšega podeželskega pripovedovalskega festivala pri nas, ki ga od leta 2012 s sodelavci organizira Knjižnica Franceta Balantiča Kamnik.

Zaradi svojega izvirnega pristopa k spodbujanju družinskega branja je leta 2016 prejela Priznanje Slovenske sekcije IBBY za izjemne dosežke na področju promocije mladinske književnosti in branja.

* * *

Potepuški okruški so drobni klateški memoari, javno-zasebni potepuški dnevnik, v katerih avtorica, urednica in pripovedovalka Irena Cerar z nami deli doživetja svojega sedemletnega raziskovanja slovenskih zamejskih pokrajin. A niso le opisi potepanj po osupljivo lepih in pogosto neznanih krajih. So tudi tkanje stikov z ljudmi, ki tam živijo in avtoričino potovanje vase, osebno iskanje lepote in sozvočja z naravo ter premislek o sebi v hitro spreminjajočem se svetu novih omejitev in delitev.

»Knjiga, ki je nastajala sedem pravljičnih let, raziskuje svet v zamejstvu, naredi krog po robu, ki je kot vmesni prostor; ne le med državami, ampak tudi med resnico in legendami. To je pripoved o etnologiji, arhitekturi, umetnosti, zgodovini, antropologiji, botaniki, geografiji in najpomembnejši vedi od vseh, radovednosti. – Avtorica hodi po osamljenih poteh, za katere se včasih zdi, kot da vodijo v neke druge svetove, kot da skozi njih vstopa v drugo dimenzijo, v preteklost, v starodavnost, v višave, v podzemlje.« – (iz spremne besede Irene Štaudohar)

* * *

Književno delo Irene Cerar nosi naslov **Potepuški okruški** s podnaslovom *Kako sem hodila po robu*. Najprej bi bilo treba razmisliti, ali res gre za klasični turistični vodnik. Delo je namreč veliko več kot suhoparno nizanje poti in izletniških točk, ki potekajo po slovenskih mejah, pri čemer imamo priložen zemljevid, slovarček z dvojezičnimi imeni in izjemne črno-bele fotografije. Gre za preplet lastnih razmislekov, kritičnih vpogledov v denimo vprašanja o manjšinah in veliko literarnega znanja.

Tako bi skupni imenovalec lahko bil **potopisni dnevnik**, saj nam avtorica poda svoje utrinke z raziskovanj na izletih v zadnjih sedmih letih, vse je bilo bolj ali manj opravljeno pred koronačasom. Čeprav na trenutke zmoti poudarjanje načrtnosti izletov z namenom pisanja, pa je vseeno mogoče razumeti ta načrt kot prikaz slovenskih točk, ki mejijo na obmejne države, skupaj z njihovo zgodovino, jezikovnim položajem in predvsem nesnovno dediščino, to sta predvsem slovanska mitologija in zgodovina. Presenetljivo je, kako avtorica spretno ubeseduje in prepleta lastna doživetja skupaj z literarnimi referencami, ki jih vnaša v kratke refleksije vsakega »potepa«, kot ga imenuje sama. Kljub t. i. okruškom pa so to vseeno bogati vpogledi, ki kljub krajšim zapisom, ponudijo tako informativno plat kot estetsko doživetje. Vse to je prepričljivo in privlačno – spoznamo bolj ali manj znane kraje, ki so na obrobjih geografske ločnice. Tako Irena Cerar ne zapade v patološko ločevanje in definiranje meja in nas skupaj s svojimi vodniki in skrbnicami za ohranjanje domače kulture skrbno vodi po teh poteh – ki so lahko tako tuje kot domače. Skratka meja je le odraz ločevanja. Tako nam prav ta vodnik postreže s spoznavanjem teh obmejnih točk, ki jih ni za spregledati, kaj šele pozabiti.

Še posebej prepričljivo pa je nizanje in analiziranje literarnih referenc in mestoma glasbenih. Gre za bogato zakladnico slovenskih legend, bajk in mitov. Posebno mesto je namenjeno ženskim likom, saj nam avtorica spretno podaja veliko pripovedi o močnih, inteligentnih ženskah, ki so krojile usodo drugim. Ženski liki so, na primer, čarovnice, svetnice, krivopete, najti je lepo Vido in kritično analizo pesmi o njej. Prav ta pronicljivost pa je opažena tudi v odnosu do lastnega pisanja in ustvarjanja ter nenehnega raziskovanja, ki ga dvoje, prej naštetu, zahteva. *Potepuški okruški* so po štirih izjemno bogato preglednih in izčrpnih družinskih izletniških vodnikih veliko bolj osebni in manj faktografski in sistematični. V njih pa je najti vseeno veliko lucidnih uvidov in vpogledov v realno dogajanje in samo prizadevanje za ohranjanje slovenske besede, ki je lahko tudi narečna. Prav ti razmisleki, v katerih nam I. Cerar poda še veliko imen in priimkov posameznikov in posameznic, ki z zavzetostjo vztrajajo pri ohranjanju in skrbi za raznoliko slovenščino in njenega slovstva, dosežejo svoj namen, in sicer zelo prepričljivo.

Potepuški okruški so si s samo filozofijo in fizičnim izgledom knjige podobni z delom Henryja Davida Thoreauja *Hoja*, ki ga je v slovenščino prevedla Anja Radaljac. Obe deli nas namreč nagovarjata h gibanju, k razmerju med umom in telesom. Čeprav je v obravnavanem dnevniku mogoče premalo razmisleka o ekologiji, nam delo vseeno približa naravo kot tako – njeno lepoto in delovanje, kroženje. Vmes nam avtorica poda svoje doživetje, soočanje z lastno

fizično bolečino in pa tudi zmogljivostjo. Ki ni popolna. Delo je tako tudi z vidika človekovega delovanja in lastnih omejitev odločni pokazatelj, da v svetu ni samo popolnost ali, po drugi strani, izgorelost. Je vmesnost – in skupnost.

Potepuški okruški so namreč nastali tudi zaradi skupnih doživetij, pohodov in raziskovanj, najsi gre za avtoričine družinske člane ali pa soustvarjalce knjige – to sta fotografa Sašo Kočevar in Janez Skok ter avtorica lucidnega spremnega zapisa Irena Štaudohar.

Potopisni dnevnik in vodič je izjemno delo z vidika popotništva, literature, razmišljanj, poslušanja eden drugega. In da je ne nazadnje vse to proseg in ne samo mimobežna objava na družabnih omrežjih. So več kot okruški, zapiski s potepanj, saj imajo poleg vzdušja bogato sporočilnost. In namen takega dela je torej več kot dosežen. – (Tonja Jelen)

* * *

Festivalna nagrada **KRILATA ŽELVA**, ki jo od leta 2017 na Akademiji Poetična Slovenija podeljuje Velenjska knjižna fundacija oz. Lirikonfest Velenje, je vseslovenska književna nagrada za najboljši slovenski potopis (knjižno objavljen v preteklem letu). –

Potopis je vse bolj priljubljen literarni žanr, ki pa strokovno še ni ustrezno opredeljen. Z nagrado »krilata želva« želimo popularizirati potopisni žanr in prispevati k uveljavljanju slovenskih avtorjev_ic potopisa (prednostno literarnega).

Nagrado so doslej prejeli: 2017 – **Agata Tomažič** (*Zakaj potujete v take dežele?*, 2016), 2018 – **Dragan Potočnik** (*Pesem za Sinin džan*, 2017) in **Aleš Šteger** (*Na kraju zapisano 6: Solovki, Rusija*, 2017), 2019 – **Jakob J. Kenda** (*Apalaška pot*, 2018), 2020 – **Petra Vladimirov** (*Evforija*, 2019), 2021 – **Ivo Svetina** (*Malabar*, 2020) –

Nagrada je izkazana s festivalno listino in umetniškimi bronastimi kipom (stvaritev akad. kiparja Jurija Smoleta); od leta 2019 je nagrada tudi denarna (1.500 eur) in od 2021 izkazana z nagrajenčevo/-kino zasaditvijo oz. posvetitvijo visoko rastočega drevesa v »Gaju poezije Velenje«, posvečenega Lirikonfestovim lavreatom in vrhunski slovenski poeziji 21. st. – Večletni glavni pokrovitelj nagrade je **Mestna občina Velenje**. V programu Lirikonfesta jo sofinancira **Javna agencija za knjigo RS**.

* * *

LIRIKONFESTOVI LAVREATI 2022 / **AKADEMIJA POETIČNA SLOVENIJA**

(foto Tihomir Pinter)

Aleš Mustar

LIRIKONOV ZLÁT 2022

**za najtehtnejše/vrhunske festivalne prevode
novejše poezije za odrasle**

(za slovenske prevode pesmi dveh sodobnih pesnikov iz romunščine)

(16. podelitev mednarodnega književnopravajalskega priznanja/plakete
/ 21. Lirikonfest Velenje, 2022)

MESTNA OBČINA VELENJE / JAVNA AGENCIJA ZA KNJIGO REPUBLIKE SLOVENIJE

Aleš Mustar (foto Tihomir Pinter)

Že šestnajstič podeljeno mednarodno prevajalsko priznanje – plaketo **»Lirikonov zlat«** za najtehtnejše festivalne prevode novejšje poezije za odrasle prejme letos slovenski književni prevajalec **Aleš Mustar** za vrhunske slovenske prevode dveh sodobnih pesnikov iz romunščine – **Diane Iepure** in **Romana Șerbana**.

* * *

Aleš Mustar (roj. 1968 v Ljubljani) je pesnik in prevajalec. Na Univerzi v Bukarešti je doktoriral iz romunske književnosti. Poleg romunske prevaja tudi makedonsko književnost. Knjižno je objavil že več kot 30 prevoidov, ki so naleteli na dober odmev.

Festivalna plaketa **Lirikonov zlat**, ki jo od leta 2007 na Akademiji Poetična Slovenija podeljuje Velenjska knjižna fundacija oz. Lirikonfest Velenje, je mednarodno prevajalsko priznanje za najboljše festivalne prevode iz novejšje evropske poezije za odrasle v slovenščino ali iz slovenščine v druge evropske jezike (oboje z izbranimi objavami v festivalni antologiji Rp. Lirikon21 oz. predstavitevami na Lirikonfestu).

Književni prevajalci so lahko v letu 2022 prednostno sodelovali na festivalnem razpisu:

a) s slovenskimi prevodi iz novejše japonske, romunske, slovaške, makedonske in bosansko-hercegovske poezije za odrasle dveh živečih avtorjev, prednostno iz srednjih generacij vrhunskih pesnikov/-ic, ki ustvarjajo v 21. st. v razpisanih jezikih in imajo knjižno objavljene najmanj dve pesniški zbirki;

b) s prevodi v nemški jezik iz novejše slovenske poezije za odrasle dveh dosedanjih dobitnikov vseslovenske literarne nagrade »velenjica - čaša nesmrtnosti« (2006–2021) za vrhunski desetletni pesniški opus za odrasle v 21. st.

Strokovna žirija 21. Lirikonfesta je za festivalno prevajalsko priznanje v letu 2022 izbrala (brez predhodnih nominacij) najtehtnejše prevedene pesmi dveh avtorjev_ic (2 x po 100 verzov) v prevodu enega prevajalca_ke.

Festivalno prevajalsko priznanje/plaketo »**Lirikonov zlát**« so doslej prejeli: 2007 – **Andrej Medved** (SI), 2008 – **Mateja Bizjak Petit** (SI/FR), 2009 – **Draga Rinkema** (SI/NL) in **Urška Zupanec** (SI), 2010 – **Peter Kuhar** (SI/CZ), 2011 – **Tanja Petrič** (SI), 2012 – **Andrej Pleterski** (SI), 2013 – **Željko Perović** (BA/SI) in **Lenka Daňhelová** (CZ), 2014 – **Namita Subiotto** (SI), 2015 – **Daniela Kocmut** (SI/A) in **Andrej Pleterski** (SI), 2016 – **Mateja Komel Snoj** (SI), 2017 – **Katja Zakrajšek** (SI) in **Urška Zupanec** (SI), 2018 – **Maruša Mugerli Lavrenčič** (SI), 2019 – **Barbara Pregelj** (SI) in 2020 – **Gabriella Gaál** (SI), 2021 – **Dragica Fabjan Andritsakos** (SI) –

Priznanje je izkazano s častno festivalno listino in umetniško bronasto plaketo (stvaritev akad. kiparja Jurija Smoleta) ter s honorirano objavo oz. predstavitevijo prevodov v festivalni antologiji Lirikon21 oz. na festivalnem branju. – Večletni glavni pokrovitelj plakete je **Mestna občina Velenje**. V programu Lirikonfesta jo sofinancira **Javna agencija za knjigo RS**.

* * *

Lavreatova beseda

(Družbenokritična napadalnost) – »Morda je napadalnost preoster, slabšalen izraz, vsaj tako ga jaz doživljam. Kot pisec angažirane poezije bi raje govoril o neposredni in posredni angažirani literaturi, saj konec koncev vsaka družbena kritika pomeni »napad« na določen družbeni ustroj. Veliko je tudi odvisno od tega, kaj je vzrok za družbeno kritiko (družbena neenakost, svoboda izražanja, spolna, rasna ali kakšna druga diskriminacija ...). – Menim, da bolj ko je oblast represivna, več prostora je za neposredno poezijo, udarne pesmi, pamflete, lahko bi rekli tudi »napadalno« družbeno kritiko. Nasprotje le-te je posredna (žlahtna) ironija, prisotna že od Shakespeara dalje – lepo zapakirana družbena kritika, na prvi pogled milejša, a zato nič manj učinkovita, ki svetu postavlja ogledalo. – Kot pri vsaki zvrsti, angažirana literatura lahko zdrzne v preveliko neposrednost, v poezijo na prvo žogo, enako kot osebnoizpovedna v preveliko razčustvovanost, vendar je tu govor že o estetskih merilih, o veččinah literarnega ustvarjalca. – Menim, da so družbene razmere tiste, ki narekujejo moč družbene kritike, tudi v literaturi; bolj ko je civilna družba izzzvana, bolj »napadalna« postaja družbena kritika. Pred kratkim je Dejan Koban pripravil antologijo *Beseda upora*, v kateri najdete zelo širok diapazon pesmi; od tistih, v katerih samo zadiši po družbeni kritiki, pa vse do pamfletov. Avtorji so bili pozvani, naj pošljejo svoje pesmi in naletel je na zelo velik odziv.«

Aleš Mustar (iz avtorjeve refleksije za književno omizje Lirikonfesta 2022 (o nenaravnosti, nadnaravnosti in protestniškosti v novejši slovenski poeziji))

* * *

O Lirikonfestovih nagrajencih med vsakoletnimi razpisno prejetimi pobudami in izkazanimi leposlovnimi besedili **tajno odloča strokovno-umetniški sosvet**, ki mu je letos predsedoval programsko-organizacijski vodja festivala **Ivo Stropnik**.

Lirikonfest XXIst

 VELENJSKA
KNJIŽNA
FUNDACIJA

MESTNA OBČINA
VELENJE

JAK JAVNA
AGENCIJA ZA
KNJIGO RS